

تقویت رشد فراگیر از طریق کاهش گوه مالیاتی

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در گزارش اخیر خود تحت عنوان «مالیات دستمزد ۲۰۱۷»^۱ به بررسی سطح مالیات بر درآمد اشخاص و مشارکت در تامین اجتماعی^۳ در کشورهای OECD پرداخته و برای این منظور، «اختلاف مالیاتی یا گوه مالیاتی»^۴ را در کشورهای مختلف محاسبه کرده است.

گوه مالیاتی یک مقیاس تقریبی از قیمت خدمات رسمی (که در قبال آن پرداخت‌های پولی و مالیاتی صورت می‌گیرد)، نسبت به قیمت خدمات غیررسمی برای فرار از مالیات و یا نسبت به قیمت نیروی کاری است که فرد برای تولید خدمات خودمصرفی به کار می‌گیرد. نکته قابل توجه این است که قسمت عمده رشد اقتصاد غیررسمی در بخش خدمات ممکن است به میزان قابل ملاحظه‌ای ناشی از افزایش در گوه مالیاتی باشد (سیدی ویند، ۱۳۸۳).

بر اساس تعریف سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی، گوه مالیاتی (Tax wedge) برابر است با مجموع مالیات بر درآمد اشخاص (PIT^۵) و سهم‌های تامین اجتماعی که توسط کارفرما و کارگر پرداخت می‌شود (SSCs^۶)، که معمولاً به عنوان درصدی از کل هزینه نیروی کار^۷ محاسبه می‌گردد.

نتایج بررسی‌های OECD در این زمینه نشان می‌دهد:

در سال ۲۰۱۶ در بین کشورهای OECD، متوسط مالیات بر درآمد اشخاص (PIT) و سهم‌های تامین اجتماعی کارفرما و کارگر (SSCs) معادل ۳۶ درصد هزینه‌های کارگری بوده (نمودار ۱) که با افت ۰٫۰۷ واحد درصدی نسبت به سال ۲۰۱۵ همراه شده است. شایان ذکر است این رقم برای سومین سال متوالی کاهش یافته است. به طور متوسط، مهم‌ترین عامل تغییرات گوه مالیاتی در این کشورها، کاهش مالیات بر درآمد اشخاص در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال قبل از آن بوده است (نمودار ۲).

کاهش متوسط اختلاف مالیاتی که از سال ۲۰۱۳ مشاهده شده تا حدودی می‌تواند ناشی از اصلاحاتی باشد که در چند کشور برای کاهش مالیات بر درآمد نیروی کار صورت گرفته است. به عنوان مثال؛ در سال ۲۰۱۶، بلژیک و اتریش هر دو در نتیجه اصلاح مالیات بر درآمد نیروی کار، کاهش قابل توجهی را در اختلاف مالیاتی خود تجربه کردند (نمودار ۲).

اگر چه متوسط اختلاف مالیاتی کشورهای عضو OECD در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۱۵ اندکی کاهش یافته، اما این شاخص برای ۲۰ کشور عضو OECD با رشد همراه بوده و در ۱۴ کشور دیگر کاهش داشته است. بسیاری از این تحولات ناشی از تغییرات مالیات بر درآمد اشخاص بوده است (نمودار ۲).

^۱Organization for Economic Co-operation and Development

^۲Taxing Wages 2017, OECD

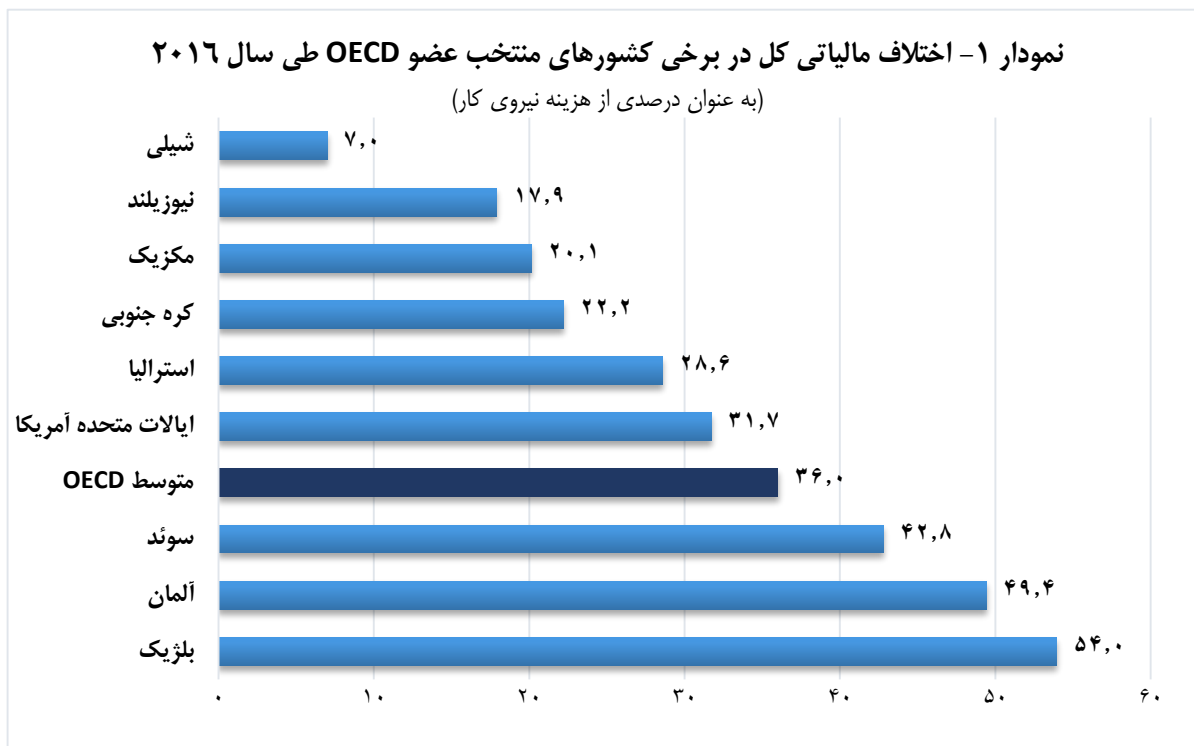
^۳Social security contributions

^۴Tax wedge

^۵Personal income tax

^۶Social security contributions

^۷هزینه نیروی کار معادل با دستمزد ناخالص به علاوه سهم‌های تامین اجتماعی کارفرماها است. دستمزد ناخالص نیز برابر است با دستمزد دریافتی خالص به علاوه سهم‌های تامین اجتماعی کارگر و مالیات بر درآمد اشخاص.

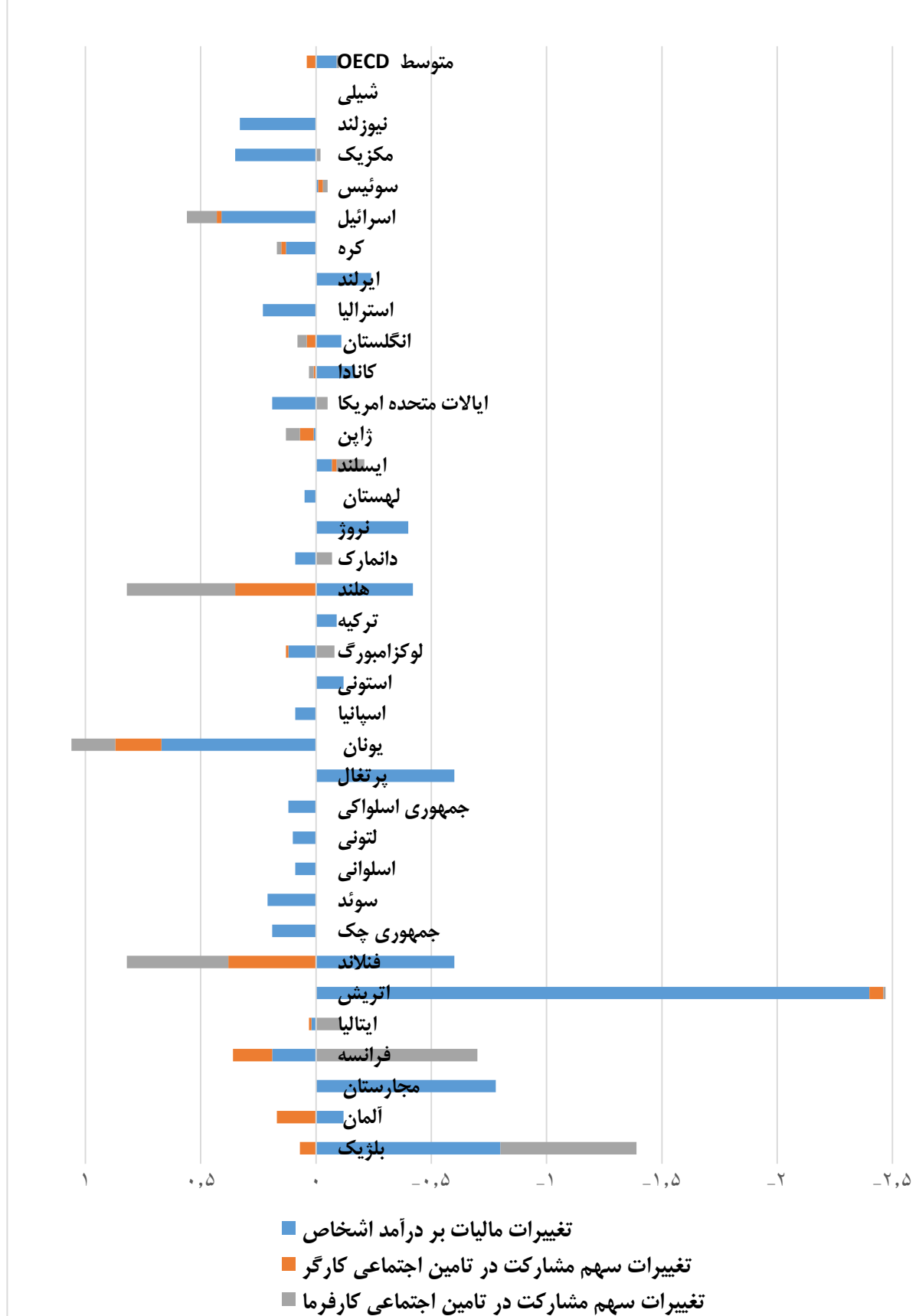

مطابق نمودار ۲، تغییرات PIT عامل موثر اصلی در اغلب کشورهایی بوده که در سال ۲۰۱۶ شاهد افت گوه مالیاتی بودند. در ایسلند و سوئیس، تغییرات در SSCs نیز موثر بوده است. در فرانسه و ایتالیا کاهش SSCs کارفرما عامل اصلی بوده است. در کشور فرانسه، گوه مالیاتی ۰,۳۴ درصد نسبت به سال ۲۰۱۵ کاهش یافته که حدود منفی ۰,۷ واحد درصد از آن ناشی از کاهش سهم کارفرما در مشارکت تامین اجتماعی بوده است. در ایتالیا نیز گوه مالیاتی با حدود ۰,۰۸ درصد همراه بوده که عمدتاً به دلیل کاهش سهم مشارکت تامین اجتماعی کارفرما (سهم منفی ۰,۱۱ واحد درصدی در کاهش گوه مالیاتی) بوده است (نمودار ۲).

افزایشی بیش از یک واحد درصدی در گوه مالیاتی تنها در یک کشور وجود داشته است. در یونان گوه مالیاتی ۱,۰۶ درصد کاهش داشته است که عمدتاً ناشی از تغییر مالیات بر درآمد اشخاص بوده است (نمودار ۲).

کاهش یک واحد درصدی یا بیشتر در دو کشور تجربه شده است، که هر دو آنها اصلاحات مالیات بر درآمد نیروی کار را اجرا کرده اند: اتریش (منفی ۲,۴۷ درصد) و بلژیک (منفی ۱,۳۲ درصد). حدود ۲,۴ واحد درصد از افت ۲,۴۷ درصدی گوه مالیاتی اتریش به دلیل کاهش مالیات بر درآمد اشخاص این کشور بوده است. تغییرات گوه مالیاتی بلژیک نیز عمدتاً به دلیل کاهش نرخ مالیات بر درآمد اشخاص و سهم تامین اجتماعی کارفرما بوده است (نمودار ۲).

نمودار ۲- سهم مالیات بر درآمد اشخاص، سهم تامین اجتماعی کارفرما و کارگر در تغییرات گوه مالیاتی (واحد درصد)- ۲۰۱۶ نسبت به ۲۰۱۵

گوه مالیاتی برای خانواده‌های دارای فرزند:

بر اساس گزارش اخیر سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، در همه کشورها به جز شیلی و مکزیک، مالیات خانواده‌های دارای فرزند، کمتر از مالیات افراد شاغل مجرد بدون فرزند است. در سال ۲۰۱۶، متوسط گوه مالیاتی OECD برای خانواده‌های دارای فرزند و با یک فرد شاغل معادل ۲۶٫۶ درصد بوده که این رقم چیزی حدود ۱۰ واحد درصد پایین‌تر از متوسط گوه مالیاتی برای افراد شاغل مجرد است. به طور میانگین بین سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶، در تمام کشورهای OECD شکاف بین گوه مالیاتی خانواده‌ها و شاغلان مجرد کمی افزایش یافته است.

در کشور شیلی برای سطح دستمزد متوسط، هیچ‌گونه مالیات بر درآمد اشخاصی وضع نمی‌شود. در مکزیک نیز مقررات مالیاتی برای خانواده‌های دارای فرزند، وجود ندارد.

در سال ۲۰۱۶، بالاترین متوسط گوه مالیاتی برای کارگران مجرد بدون فرزند که میانگین دستمزد ملی را دریافت می‌کنند، در کشور بلژیک معادل ۵۴ درصد، آلمان ۴۹٫۴ درصد، مجارستان ۴۸٫۲ درصد و فرانسه ۴۸٫۱ درصد بوده است. پایین‌ترین آن‌ها نیز در شیلی معادل ۷ درصد، نیوزلند معادل ۱۷٫۹ درصد و در مکزیک معادل ۲۰٫۱ درصد مشاهده می‌شود.

نسخه ۲۰۱۷ گزارش مالیات دستمزدها، به بررسی اثر مالیات بر انگیزه کارگران برای سرمایه‌گذاری در مهارت‌هایشان نیز می‌پردازد. نتایج این بررسی‌ها نشان می‌دهد برای یک کارگر معمولی که دوره آموزشی کوتاهی را می‌گذارد، اثر ترکیبی مالیات بر درآمد اشخاص و سهم تامین اجتماعی کارگران، انگیزه برای سرمایه‌گذاری در آموزش‌های مهارتی را کاهش می‌دهد. همین امر به طور متوسط ارزش سرمایه‌گذاری در مهارت‌ها را در کشورهای OECD، ۲۴٫۹ درصد کاهش داده است.

به عقیده پاسکال سنت آمانز^۸، مدیر مرکز اجرایی سیاست‌گذاری مالیاتی در OECD، مالیات بر درآمد نیروی کار در سراسر منطقه OECD همچنان در حال کاهش است. افزایش انگیزه‌های کاری افراد با درآمد پایین و متوسط، از طریق کاهش گوه مالیاتی همچنان شیوه مهمی در تقویت رشد فراگیر به شمار می‌رود.

⁸Pascal Saint-Amans